

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

08 листопада 2018 р.

Київ

№ 615-р

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

Антимонопольний комітет України, розглянувши матеріали справи № 130-26.13/113-17 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, розпочатої розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 09.10.2017 № 08/205-р,

ВСТАНОВИВ:

1. ПРЕДМЕТ СПРАВИ

- (1) Розгляд справи здійснюється за заявою про порушення законодавства про захист економічної конкуренції товариства з обмеженою відповідальністю «Кларіант Україна» (далі – ТОВ «Кларіант Україна», Товариство) від 06.09.2016 № 8-01/308-АМ про наявність у діях Державної служби геології та надр України ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
- (2) Дії Державної служби геології та надр України полягають у невжитті заходів стосовно відображення в Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами шляхів реалізації статті 21 Кодексу України про надра, наслідком чого є затягування термінів видачі спеціальних дозволів на користування надрами.

2. СТОРОНИ

- (3) Відповідачем у справі (далі – Відповідач) є Державна служба геології та надр України (далі - Держгеонадра України) (код ЄДРПОУ 37536031, місцезнаходження: вул. Антона Цедіка, 16, м. Київ, 03057).
- (4) Відповідно до Положення про Державну службу геології та надр України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1174, Держгеонадра України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра екології та природних ресурсів і який реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр.
- (5) Відповідно до пункту третього зазначеного Положення, до основних завдань Держгеонадр України належить, зокрема, внесення на розгляд Міністра екології та

природних ресурсів пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр.

- (6) Згідно з пунктом четвертим цього Положення, Держгеонадра України відповідно до покладених на неї завдань, зокрема, узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до її компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України та Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів міністерств та в установленому порядку подає їх Міністрові екології та природних ресурсів.

3. ПРОЦЕДУРНІ ДІЇ

- (7) Антимонопольним комітетом України (далі – Комітет) 28.02.2017 надано рекомендації № 5-рк Держгеонадрам України про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють, а саме: привести положення пункту 9 Порядку надання спецдозволів у відповідність до Кодексу України «Про надра» та Закону України «Про військово-цивільні адміністрації»; з урахуванням виникнення надзвичайних ситуацій, зокрема соціального (антитерористична операція), природного та техногенного характерів, передбачити додатковий (тимчасовий) порядок (далі – тимчасовий порядок) отримання суб'єктами господарювання, що знаходяться на території виникнення надзвичайної ситуації, спеціальних дозволів на користування надрами за умов припинення діяльності органів, що задіяні у процесі погодження та видачі спеціальних дозволів на користування надрами.
- (8) На виконання рекомендацій Держгеонадра України листом від 14.04.2017 № 8702/13/04-17 повідомила Комітет: *«...потреба в додатковому (тимчасовому) порядку отримання суб'єктами господарювання на даний час відсутня, оскільки його прийняття призведе до розбалансування системи державного управління у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, створить додаткові регуляторні бар'єри для надрокористувачів і по факту, ускладнить процедуру надання спеціальних дозволів на користування надрами....*
...Також, слід зазначити, що Порядком, зокрема, не передбачено наявності погоджувальних функцій у обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, але натомість передбачено погодження з обласними, Київською і Севастопольською міськими радами, що дозволяє забезпечити при надання надр у користування дотримання інтересів місцевих громад та органів державної влади, а також вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, природно-заповідного фонду, водного, земельного законодавства тощо. Тому з огляду на достатність даних, що містяться у погодженнях органів місцевого самоврядування, відсутня потреба у відповідних змінах до Закону України «Про військово-цивільні адміністрації». До того ж цей Порядок є діючим і випробуваним на практиці».
- (9) У подальшому листом від 21.07.2017 № 15821/03/04-17 Держгеонадра України повідомила, що *«...відповідно до Конституції України, Закону України «Про Центральні органи виконавчої влади» та Положення про Державну службу геології та надр України, що затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1174 Держгеонадра України не є суб'єктом законодавчої ініціативи, а тому не має визначених законом прав та повноважень здійснювати зміну норм Кодексу України про надра (ст. 19, ст. 21) або Закону України «Про військово-цивільні адміністрації» (ст. 4, ст. 5)».*

- (10) Розпорядженням державного уповноваженого Комітету від 09.10.2017 № 08/205-р розпочато розгляд справи № 130-26.13/113-17 за ознаками вчинення Держгеонадрами України порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 15 та пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді бездіяльності, що може призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.
- (11) Під час розгляду справи в результаті надсилання вимог органів Комітету до Держгеонадр України та суб'єктів господарювання, було отримано необхідну інформацію.

4. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (12) Відповідно до статті 9¹ Кодексу України про надра (далі – Кодекс) до компетенції обласних, Київської та Севастопольської міських рад у порядку, встановленому цим Кодексом та іншими законодавчими актами, належить, зокрема, надання надр у користування для розробки родовищ корисних копалин місцевого значення; погодження надання надр у користування з метою геологічного вивчення і розробки родовищ корисних копалин загальнодержавного значення, а також для цілей, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин.
- (13) Статтею 10 Кодексу встановлено, що до відання сільських, селищних, міських та районних рад на їх території у порядку, встановленому цим Кодексом та іншими законодавчими актами, належить, зокрема, погодження надання надр у користування з метою геологічного вивчення, розробки родовищ корисних копалин місцевого значення.
- (14) Частиною другою статті 16 Кодексу передбачено, що спеціальні дозволи на користування надрами надаються переможцям аукціонів, крім випадків, визначених Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, або Радою міністрів Автономної Республіки Крим щодо розробки родовищ корисних копалин місцевого значення на території Автономної Республіки Крим.
- (15) Згідно зі статтею 19 Кодексу надра надаються у користування підприємствам, установам, організаціям і громадянам лише за наявності у них спеціального дозволу на користування ділянкою надр.
- (16) Стаття 21 Кодексу передбачає, що надра у користування для видобування підземних вод (крім мінеральних) надаються без надання гірничого відводу на підставі спеціальних дозволів, що видаються після попереднього погодження з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці, та центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідеміологічного благополуччя населення.
- (17) Відповідно до частини першої, абзацу другої частини другої статті 65 Кодексу порушення законодавства про надра тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову і кримінальну відповідальність згідно із законодавством України. Відповідальність за порушення законодавства про надра несуть особи, винні у самовільному користуванні надрами.

- (18) Відповідно до частини другої статті 16 Кодексу постановою Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 № 615 затверджено Порядок надання спеціальних дозволів на користування надрами (далі – Порядок), дія якого поширюється на всі види користування надрами.
- (19) Згідно з пунктом 2 Порядку спецдозволи надаються Держгеонадрами переможцям аукціонів з їх продажу та без проведення аукціонів у випадках, передбачених пунктом 8 цього Порядку.
- (20) Відповідно до пункту 8 Порядку для отримання дозволу без проведення аукціону заявник подає органам з питань надання дозволу заяву з документами до Порядку. Рішення про надання дозволу без проведення аукціону приймається протягом 30 днів після отримання всіх погоджень, передбачених пунктом 9 Порядку.
- (21) Перелік документів, що подаються разом із заявою про надання спеціального дозволу на користування надрами без проведення аукціону, наведено в додатку 1 до Порядку.
- (22) Абзацами другим та третім пункту 9 Порядку передбачено, що надання надр у користування погоджується з:
- (а) Радою міністрів Автономної Республіки Крим, відповідними **обласними**, Київською і Севастопольською міськими **радами** – на користування ділянками надр з метою геологічного вивчення, розробки родовищ корисних **копалин загальнодержавного значення**, а також для цілей, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин;
 - (б) відповідними районними, міськими, селищними, сільськими **радами** – на користування ділянками надр, що містять **корисні копалини місцевого значення**.
- (23) Отже, Порядком і Кодексом визначено необхідність отримання заявником спеціального дозволу та погодження відповідних рад для користування ділянками надр, що містять корисні копалини загальнодержавного значення і місцевого значення.
- (24) Разом з тим, стаття 21 Кодексу встановлює норму, за якою надра у користування для видобування підземних вод (крім мінеральних) надаються після попереднього погодження, зокрема, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями.
- (25) При цьому реалізація норми статті 21 Кодексу стосовно отримання попереднього погодження, зокрема, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями для отримання спеціального дозволу на видобування підземних вод (крім мінеральних) і розробки родовищ торфу не знайшла свого відображення в Порядку.
- (26) Згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1173 та від 06.04.2016 № 277, пункт 9 Порядку доповнено:
- (а) абзацом шостим, відповідно до якого дії щодо погодження видачі дозволу вчиняються без залучення особи, що звернулася за одержанням дозволу, в межах строку, встановленого для видачі дозволу;
 - (б) абзацом дев'ятим, в якому зазначається, що у разі ненадання органами, зазначеними в абзацах другому та третьому цього пункту, позитивної або негативної відповіді щодо погодження за результатами розгляду на найближчій сесії (але у будь-якому разі не пізніше ніж через 90 календарних днів з дати отримання документів від органу з питань надання дозволу) вважається, що надання дозволу ними погоджено.

- (27) Тобто, до внесення змін до Порядку постановою КМУ від 16.12.2015 № 1173 суб'єкти господарювання – користувачі надр для отримання спецдозволу отримували погодження відповідних органів самостійно.
- (28) Після внесення вказаних змін визначено інший порядок погодження видачі дозволу, який полягає в його отриманні безпосередньо органом, що видає дозвіл, без залучення особи, що звернулася за одержанням дозволу.
- (29) Одночасно змінами, внесеними до пункту 9 Порядку постановою КМУ від 06.04.2016 № 277, реалізується принцип «мовчазної згоди» при отриманні погоджень від органів, зазначених в абзацах другому та третьому пункту 9 Порядку. Порядком встановлено строк у 90 днів, з моменту закінчення якого погодження вважається отриманим, якщо воно не надійшло.
- (30) Відповідно до постанови КМУ від 12.12.1994 № 827 «Про затвердження переліків корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення» технічні підземні води належать до корисних копалин загальнодержавного значення.
- (31) Отже, в статті 21 Кодексу міститься окрема норма щодо надання надр у користування для видобування підземних вод (крім мінеральних) і розробки родовищ торфу, зокрема стосовно наявності попереднього погодження з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями. А в Порядку не визначено механізму її реалізації і лише визначено необхідність отримання погодження від відповідних рад при отриманні в користування ділянки надр з метою геологічного вивчення.

5. ДПІ ТОВ «КЛАРІАНТ УКРАЇНА» ЩОДО ОТРИМАННЯ СПЕЦДОЗВОЛУ

- (32) До Комітету із заявою звернулося ТОВ «Кларіант Україна» щодо наявності ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції у діях Держгеонадр України.
- (33) Так, протягом 2014 — 2016 років Товариством було надано Держгеонадрам України заяви на отримання спеціального дозволу на користування надрами, на які надійшли відмови у видачі такого дозволу.
- (34) Причинами неотримання дозволу, як свідчать відповіді Держгеонадр України, була неможливість виконання вимог, встановлених пунктом 9 Порядку, щодо отримання погодження обласної ради. А також у зв'язку з бездіяльністю органів влади, пов'язаною з невжиттям вичерпних заходів для вирішення питання стосовно отримання погодження Луганської обласної військово-цивільної адміністрації, що діє на території Луганської області.
- (35) Основним видом діяльності ТОВ «Кларіант Україна», що знаходиться за адресою: 93403, Луганська обл., м. Северодонецьк, вул. Пивоварова, буд. 5-ИЗ/1, є виробництво каталізаторів для хімічної промисловості (каталізatori низькотемпературної конверсії оксиду вуглецю ShiftMax 217, ShiftMax 207). З цією метою для виробничого процесу Товариство використовує видобуті із свердловини підземні технічні води.
- (36) ТОВ «Кларіант Україна» знаходиться на території приватного акціонерного товариства «Северодонецьке об'єднання АЗОТ», яке до 2014 року постачало Товариству технічну

воду та у зв'язку з вимушеним простоєм більше не може забезпечувати Товариство технічною водою. Альтернативні джерела, які б забезпечили охолодження устаткування та можливість використання для отримання знесоленої води, у ТОВ «Кларіант Україна» відсутні.

- (37) Спеціальний дозвіл на користування надрами № 4037 ТОВ «Кларіант Україна» було надано Держгеонадрами України 13.01.2011 на вид користування - геологічне вивчення, у тому числі дослідно-промислова розробка технічних підземних вод, затвердження запасів ДКЗ, строк дії спеціального дозволу – 3 роки. Отже, строк дії спеціального дозволу на користування надрами № 4037 закінчився 14.01.2014.
- (38) З метою отримання спеціального дозволу на видобування корисних копалин (технічних підземних вод) ТОВ «Кларіант Україна» протягом 2014 — 2016 років неодноразово (04.02.2014, 04.04.2014, 29.04.2014, 23.10.2014, 16.07.2015 та 19.02.2016) зверталось до Держгеонадр України з відповідними заявами. Крім того, Товариство неодноразово (04.04.2014, 16.05.2014, 04.06.2014, 01.10.2014) зверталось до Луганської обласної ради (з 30.04.2014 припинила свою діяльність), Луганської обласної державної адміністрації з питань погодження отримання дозволу на видобування корисних копалин.
- (39) Окремі звернення ТОВ «Кларіант Україна» до Луганської обласної ради (04.04.2014, 16.05.2014) були повернуті у зв'язку з наявністю недоліків в оформленні документів, а звернення від 04.06.2014, 01.10.2014 – залишені без розгляду (у зв'язку з початком проведення антитерористичної операції в Донецькій та Луганській областях України, розпочатої на підставі Указу Президента України від 14.04.2014 № 405/2014, розпорядженням голови Луганської обласної ради від 29.04.2014 № 119 встановлено простій з 30.04.2014 до дня усунення обставин, що обумовили цей простій, та виникнення організаційних і технічних умов, необхідних для виконання роботи працівниками виконавчого апарату обласної ради, після здійснення уповноваженими органами передбачених законодавством відповідних заходів, спрямованих на належне функціонування адміністративної будівлі та безпеку перебування осіб у ньому).
- (40) На заяви ТОВ «Кларіант Україна» від 04.02.2014, 04.04.2014 та 29.04.2014 до Держгеонадр України про отримання спецдозволу, Товариству було відмовлено у його видачі через невідповідність наданого комплекта документів додатку 1 до Порядку, зокрема у зв'язку з відсутністю погоджень Луганської обласної ради.
- (41) При цьому Держгеонадрами України не було взято до уваги те, що Луганська обласна рада припинила свою діяльність у зв'язку з початком проведення антитерористичної операції.
- (42) 09.09.2014 ТОВ «Кларіант Україна» звернулося до Секретаріату Кабінету Міністрів України для отримання роз'яснень стосовно того, чи має право Товариство звернутися до суміжних областей (Харківської, Дніпропетровської, Запорізької, Полтавської) для погодження отримання спеціального дозволу, та чи встановлено інший порядок отримання погодження в Луганській області під час проведення антитерористичної операції. Зазначений лист був направлений за належністю до Держгеонадр України, яка листом від 23.09.2014 повідомила, що погодження суміжними обласними радами надання надр у користування не передбачене вимогами чинного законодавства. Питання щодо іншого порядку отримання погодження під час проведення антитерористичної операції було залишено без розгляду.

- (43) На звернення ТОВ «Кларіант Україна» від 01.10.2014 № 417 до Луганської обласної державної адміністрації (далі – Луганська облдержадміністрація) з питання погодження документів для отримання спецдозволу Товариство отримало розпорядження Луганської обласної державної адміністрації від 21.10.2014 № 30С, яким ТОВ «Кларіант Україна» відповідно до статей 13, 21 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», статті 21 Кодексу погоджено надання спеціального дозволу на користування надрами з метою видобування технічних підземних вод Новосиротинського родовища (свердловина № 1п, 2п), що знаходяться у місті Северодонецьку.
- (44) Однак на заяву ТОВ «Кларіант Україна» від 23.10.2014 № 449 про отримання спеціального дозволу на видобування корисних копалин Держгеонадра України листом від 20.04.2015 № 4167/13/12-15 відмовила в наданні спеціального дозволу на користування надрами виключно через відсутність погодження саме Луганської обласної ради.
- (45) Отже, погодження Луганської облдержадміністрації у вигляді розпорядження голови від 21.10.2014 № 30С, що було видане на підставі статті 21 Кодексу України «Про надра», не було прийнято Держгеонадрами України.
- (46) Обґрунтованість дій Держгеонадр щодо відмови у прийнятті погодження, як належного, спростовується наступним.
- (47) Відповідно до абзацу третього статті 1 Закону України «Про військово-цивільні адміністрації» військово-цивільні адміністрації району, області - це тимчасові державні органи, що здійснюють на відповідній території повноваження районних, обласних рад, державних адміністрацій та інші повноваження, визначені цим Законом.
- (48) Пунктом 7 частини третьої статті 4 Закону України «Про військово-цивільні адміністрації» встановлено, що обласні військово-цивільні адміністрації поряд із здійсненням повноважень місцевих державних адміністрацій на відповідній території здійснюють повноваження з вирішення згідно із законом питань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів відповідного районного, обласного значення, а також про скасування такого дозволу.
- (49) Отже, у 2015 році Луганська облдержадміністрація набула статусу військово-цивільної адміністрації і відповідно до Закону України «Про військово-цивільні адміністрації» наділена повноваженнями обласної ради, державної адміністрації та іншими, зокрема, щодо вирішення згідно із законом питання про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів відповідного районного, обласного значення, а також про скасування такого дозволу.
- (50) Неврегульованість у Порядку статті 21 Кодексу, а також відповідне застосування Закону України «Про військово-цивільні адміністрації» дали підстави Держгеонадрам України для відмови у прийнятті погодження Луганської облдержадміністрації (військово-цивільної адміністрації).
- (51) У зв'язку з отриманими відмовами Держгеонадр України на видачу спецдозволу, ТОВ «Кларіант Україна» листом від 01.04.2015 № 95 звернулося до Міністерства юстиції України з проханням у зв'язку зі складною ситуацією у Луганській області, як виняток із правил, прирівняти погодження на отримання спеціального дозволу від Луганської облдержадміністрації до погодження для отримання спеціального дозволу

від Луганської обласної ради. У листі-відповіді Міністерства юстиції України від 05.05.2015 № 10652-33-15/8.3 зазначено: *«Згідно з абзацом другим частини одинадцятої статті 4¹ Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» дії щодо одержання погоджень, висновків та інших документів, необхідних для видачі документа дозвільного характеру, вчиняються дозвільним органом, що оформляє документ дозвільного характеру, без залучення суб'єкта господарювання».*

- (52) Норма, про яку зазначає в листі Міністерство юстиції України, доповнила Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» 09.04.2014.
- (53) ТОВ «Кларіант Україна» листами від 20.05.2015 № 150 та від 28.05.2015 № 156 зверталось до Міністерства екології та природних ресурсів України, до голови Луганської обласної військово-цивільної адміністрації з проханням надати допомогу в ініціюванні внесення питання до Верховної Ради України про внесення змін до законодавства України щодо порядку одержання спеціального дозволу на видобування корисних копалин шляхом виключення з переліку необхідних документів погодження Луганською обласною радою, а за необхідності — заміни погодження Луганською облрадою на погодження Луганською облдержадміністрацією або надання повноважень голові військово-цивільної адміністрації Луганської області. Однак питання залишилося не вирішеним.
- (54) При цьому жодних дій від Держгеонадр України для вирішення питання надання спецдозволу ТОВ «Кларіант Україна», а саме щодо самостійного звернення для отримання погодження, вчинено не було (з квітня 2014 по лютий 2016 року).
- (55) ТОВ «Кларіант Україна» листом від 16.07.2015 № 211 вкотре подало до Держгеонадр України заяву на отримання спеціального дозволу, проте листом від 18.11.2015 № 15246/13/12-15 Товариству було відмовлено в наданні спеціального дозволу у зв'язку з відсутністю погодження Луганської обласної ради.
- (56) Отже, протягом зазначеного періоду питання отримання ТОВ «Кларіант Україна» погодження на отримання спеціального дозволу на користування надрами лишалося не вирішеним. При цьому Держгеонадра України, до компетенції якої належить вирішення проблемних питань у сфері надрокористування, не вживала вичерпних заходів для їх вирішення.
- (57) Наступна заява ТОВ «Кларіант Україна» на отримання спеціального дозволу на користування надрами була адресована Держгеонадрам України 19.02.2016. У листі Держгеонадр від 06.06.2016 № 9990/13/12-16 до ТОВ «Кларіант Україна» зазначено: *«Для погодження видачі запитуваного спеціального дозволу на користування надрами та відповідно до вимог Порядку листом Держгеонадр від 24.02.2016 № 2818/13/12-16 надіслано до Луганської обласної військово-цивільної адміністрації копії документів ТОВ «Кларіант». Луганська обласна військово-цивільна адміністрація листом від 23.03.2016 № 4/10-1302 повідомила, що повноваження в частині погодження надання надр у користування корисних копалин загальнодержавного значення їй не передавались. У відповідь на зазначений лист Держгеонадра звернулась до Луганської військово-цивільної адміністрації з проханням повторно розглянути питання (лист від 11.04.2016 № 6384/13/12-16)».*
- (58) На звернення Держгеонадр України від 24.02.2016 № 2818/13/12-16 та від 11.04.2016 № 6384/13/12-16 щодо погодження видачі ТОВ «Кларіант Україна» спеціального

дозволу на користування надрами з метою видобування технічних підземних вод Новосиротинського родовища Луганська обласна військово-цивільна адміністрація повідомляла про відсутність законних підстав для погодження надання спеціальних дозволів. Так, у листах адміністрації зазначалось: *«Таким чином обласним військово-цивільним адміністраціям були передані повноваження, визначені п. 1 ст. 9¹ Кодексу. На сьогодні повноваження обласних рад в частині погодження надання надр у користування з метою геологічного вивчення і розробки родовищ корисних копалин загальнодержавного значення, а також для цілей, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, визначених у п. 3 ст. 9¹ Кодексу України «Про надра», обласним військово-цивільним адміністраціям не передавались. Враховуючи викладене обласна військово-цивільна адміністрація, відповідно до п.9 Порядку, не має законних підстав для погодження надання спеціальних дозволів на користування надрами загальнодержавного значення. При цьому повідомляємо, що облдержадміністрацією, відповідно до статті 21 Кодексу України про надра, погоджено надання товариству з обмеженою відповідальністю «КЛАРІАНТ УКРАЇНА» спеціального дозволу ... (розпорядження голови облдержадміністрації від 21.1.02014 № 30С)».*

- (59) Отже, після внесення змін до Порядку (16.12.2015 та 06.04.2016), відповідно до яких погодження вчиняються без залучення особи, що звернулась за дозволом, а також у разі ненадання відповідними органами погодження (але не пізніше ніж через 90 календарних днів з дати отримання документів від органу влади) вважається, що надання дозволу ними погоджено, Держгеонадра України самостійно зверталась до Луганської обласної військово-цивільної адміністрації за отриманням погодження. Фактично ж такий обов'язок у Держгеонадр України, як дозвільного органу, виник ще у квітні 2014 року (зі змінами до Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», внесеними Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення кількості документів дозвільного характеру» від 09.04.2014 № 1193-VII).
- (60) Отже, таке застосування Держгеонадрами України та Луганською обласною військово-цивільною адміністрацією Порядку, Кодексу про надра та Закону України «Про військово-цивільні адміністрації» призвело до затягування терміну отримання Товариством спеціального дозволу на користування надрами.
- (61) Фактично спецдозвіл ТОВ «Кларіант Україна» було видано 01.11.2016 за № 6150.
- (62) Протягом 2015-2016 років ТОВ «Кларіант Україна» та Луганська обласна військово-цивільна адміністрація вживали заходів, спрямованих на вирішення питання щодо отримання погоджень на отримання дозволів користування надрами.
- (63) Так, листом від 05.05.2016 № 224 ТОВ «Кларіант Україна» звернулось до Секретаріату Кабінету Міністрів України з проханням ініціювати зміни до законодавства щодо порядку одержання спеціального дозволу на видобування корисних копалин шляхом виключення з переліку необхідних документів погодження Луганською обласною радою, а за необхідності — заміни погодження Луганською облрадою на погодження Луганською облдержадміністрацією або надання повноважень голові військово-цивільної адміністрації Луганської області.
- (64) Секретаріатом Кабінету Міністрів України зазначений лист для розгляду надіслано до Держгеонадр України, яка у свою чергу зазначила: *«Держгеонадрами розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 30 травня 2001 р. № 594 і*

від 30 травня 2011 р. № 615, яким спрямовано на подальше удосконалення та дерегуляцію зазначених порядків. Остаточну редакцію цього проекту після обговорення з представниками громадськості та бізнесу, зокрема, Американською торговельною палатою, Європейською бізнес-асоціацією тощо у найкоротший період буде оприлюднено на офіційному сайті Держгеонадр та направлено на погодження до Мінприроди в установленому порядку».

- (65) Крім того, Луганська обласна військово-цивільна адміністрація листом від 04.06.2015 № 1/8-1722 звернулась до Кабінету Міністрів України стосовно того, що: *«Порядком передбачено погодження надання спеціального дозволу обласною радою, у той час як стаття 21 Кодексу передбачає погодження надання такого дозволу (для видобування прісних підземних вод і розробки родовищ торфу) облдержадміністраціями.*

У зв'язку з незастосуванням Держгеонадрами України акту вищої юридичної сили непоодинокими є випадки відмови у наданні спеціального дозволу на користування надрами для видобування, зокрема прісних підземних вод на підставі подання заявником документів не в повному обсязі, а саме за відсутності погодження обласної ради.

Крім того, на території Луганської області фактично унеможливлено отримання суб'єктами господарювання спеціальних дозволів на користування надрами з метою геологічного вивчення, розробки родовищ корисних копалин загальнодержавного значення, а також для цілей, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, оскільки Луганська обласна рада не здійснює свої повноваження.

З метою приведення Порядку у відповідність до статті 21 Кодексу, просимо розглянути питання щодо внесення змін до нього в частині погодження облдержадміністраціями надання спеціального дозволу на користування надрами для видобування прісних підземних вод і розробки родовищ торфу, а також ініціювати питання внесення змін до інших актів законодавства України в частині визначення органу, який погоджуватиме надання спеціального дозволу на інші види користування надрами на території Луганської області».

- (66) Держгеонадра України листом від 17.07.2015 № 9090/13/04-15 повідомила Мінприроди про розгляд пропозицій, адресованих Луганською обласною військово-цивільною адміністрацією Кабінету Міністрів України: *«Держгеонадрами України розроблено проект Закону України «Про внесення зміни до статті 21 Кодексу України про надра» щодо скорочення документів дозвільного характеру шляхом вилучення обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, з переліку органів, що здійснюють погодження надання надр у користування для видобування прісних підземних вод і розробки родовищ торфу. Зазначене пояснюється наступним. Порядком надання спецдозволів не передбачено наявності погоджувальних функцій у обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, але натомість передбачено погодження з обласними, Київської та Севастопольської міськими радами, що дозволяє забезпечити при наданні надр у користування дотримання інтересів місцевих громад та органів державної влади, а також вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, природно-заповідного фонду, водного, земельного законодавства тощо. З огляду на достатність даних, що містяться у погодженнях органів місцевого самоврядування, відсутня потреба у відповідних змінах до Порядку. До того ж Порядок є діючим та випробуваним на практиці».*

6. НАСЛІДКИ ДЛЯ ТОВ «КЛАРІАНТ УКРАЇНА»

- (67) У зв'язку з тим, що ТОВ «Кларіант Україна» з лютого 2014 року здійснювало користування надрами, а саме використання технічної води без спеціального дозволу, Державною екологічною інспекцією у Луганській області за результатами планової перевірки встановлено факт здійснення самовільного користування надрами (підземна вода) без спеціального дозволу, що є порушенням статей 16, 19, 21, 23 Кодексу.
- (68) За інформацією Товариства: *«Підземна вода, добута зі свердловин, використовується у виробництві каталізаторів по кільком напрямкам — для охолодження виробничого обладнання основної технологічної лінії з виробництва готової продукції, виробництво глибокосолоної води з підземної води, використання підземної води для охолодження обладнання на стадії випарювання. Інших альтернативних джерел води не було. У зв'язку з цим керівництво прийняло рішення про продовження використання підземної води та прийняття всіх можливих зусиль для отримання спеціального дозволу».*
 ТОВ «Кларіант Україна» не могло відмовитись від видобування підземних технічних вод, оскільки вода є одним з головних елементів виробничого процесу. Відмова від видобування води означала б повну зупинку виробництва, звільнення працівників та закриття підприємства. Факт неможливості отримувати воду від ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання АЗОТ», на території якого розташоване товариство та комунікаціями якого користується, підтверджено відповідним листом, в якому зазначено, що у період 2015-2016 років ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання Азот» не мало можливості постачання води ТОВ «Кларіант Україна» у зв'язку з вимушеним простоем виробництва».
- (69) Згідно з претензією Державної екологічної інспекції у Луганській області від 11.12.2015 № 550/01-04-14 розмір збитків, заподіяних державі ТОВ «Кларіант Україна» внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів, за період з 14.01.2014 по 09.10.2015 становить 1 578 948,40 грн. Згідно з претензією Державної екологічної інспекції у Луганській області від 25.09.2016 № 291/01-03-19 за період з 09.10.2015 по 12.05.2016 користування надрами (забір підземних вод зі свердловини) без спеціального дозволу – 449 593,11 грн.
- (70) Підставами для проведення Державною екологічною інспекцією перевірки ТОВ «Кларіант Україна» був План заходів державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог природоохоронного законодавства у IV кварталі 2015 року, затверджений Головою державної екологічної інспекції України від 23.09.2015, наказ Державної екологічної інспекції у Луганській області від 01.10.2015 № 109/01-01-01, повідомлення про проведення планової перевірки (лист від 29.09.2015 № 340/01-04-14) та направлення на проведення планової перевірки. Відповідно до направлення підставами для здійснення перевірки є план роботи, предметом перевірки є дотримання вимог природоохоронного законодавства. Крім того, у направленні зазначено, що попередню планову перевірку проведено 13.02.2014.
- (71) Отже, ТОВ «Кларіант Україна», не маючи змоги протягом тривалого часу отримати спеціальний дозвіл на користування надрами з причин, що від нього не залежали, було змушено або припинити свою діяльність взагалі, або працювати з порушенням норм законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки.
- (72) Стосовно зазначених претензій Державної екологічної інспекції ТОВ «Кларіант Україна» листом від 30.08.2018 № 242 (вх. № 8-01/10618 від 04.09.2018) повідомило:

«...товариство отримувало від Державної екологічної інспекції України в Луганській області листами від 11.12.2015 № 550/01-04-14 та від 26.09.2016 № 291/01-03-19 претензії № 17/04-22-15 на суму 1 578 948 грн. 40 коп. та № 35/04-22-16 на суму 449 593 грн. 11 коп. для відшкодування шкоди, заподіяної підприємством внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища. Зазначені претензії були залишені без задоволення, оскільки Товариство не вважало себе таким, що допустило порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Після відмови Товариства задовольнити першу претензію, прокуратура Луганської області звернулась до господарського суду з позовом в інтересах Державної екологічної інспекції України в Луганській області та інших установ про стягнення шкоди, заподіяної підприємством внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища на суму 1 578 948 грн. 40 коп.

Ухвалою Господарського суду Луганської області від 28.04.2016 порушено провадження у справі № 913/592/16 за позовом Першого заступника прокурора Луганської області в інтересах держави в особі Державної екологічної інспекції у Луганській області до ТОВ "Кларіант Україна" про стягнення 1 578 948, 40 грн.

Рішенням Господарського суду Луганської області від 29.06.2016 позов задоволено повністю, суд постановив стягнути з ТОВ "Кларіант Україна" на користь держави збитки, заподіяні внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів, який складає 1 578 948, 40 грн.

Постановою Донецького апеляційного господарського суду від 18.01.2017 рішення Господарського суду Луганської області від 29.06.2016 скасовано, прийнято нове рішення, яким у задоволенні позовних вимог відмовлено.

Постановою Вищого господарського суду України від 12.04.2017 року було відмовлено в задоволенні касаційної скарги прокурора та залишено в силі рішення суду апеляційної інстанції.

Після відмови Товариства задовольнити другу претензію на суму 449 593 грн. 11 коп. Державна екологічна інспекція у Луганській області звернулася до суду з позовом до ТОВ "Кларіант Україна", в якому просить стягнути збитки в розмірі 449 593,11 грн., заподіяні внаслідок порушення природоохоронного законодавства. Однак рішенням Господарського суду Луганської області від 24.01.2018 року по справі № 913/954/17 у задоволенні позову відмовлено в повному обсязі. Позивач подав апеляційну скаргу, про те через несплату судового збору апеляційна скарга була залишена без розгляду».

- (73)** У постанові Вищого господарського суду України від 12.04.2017 у справі № 913/592/16, зокрема, зазначено: *«...органи державної влади, які уповноважені на погодження та видачу дозволів на користування надрами, неодноразово вимагали від ТОВ "Кларіант України" протягом всього спірного періоду отримання погодження саме від Луганської обласної ради. ТОВ "Кларіант України", в свою чергу, неодноразово вчиняло дії, спрямовані на отримання погодження Луганської обласної ради щодо отримання спеціального дозволу на видобування корисних копалин строком на 20 років ділянки підземних вод ТОВ "Кларіант Україна".*

У зв'язку із початком проведення антитерористичної операції на сході України, розпочатої на підставі Указу Президента України від 14.04.2014, розпорядженням Луганської обласної ради №119 від 29.04.2014 встановлено простій з 30.04.2014 року до

дня усунення обставин, що обумовили цей простій та виникнення організаційних та технічних умов, необхідних для виконання роботи працівниками виконавчого апарату Луганської обласної ради, після здійснення уповноваженими органами передбачених законодавством відповідних заходів, спрямованих на належне функціонування адміністративної будівлі та безпеку перебування осіб у ньому».

- (74) У постанові Донецького апеляційного господарського суду 18.01.2017 у справі № 913/592/16 також зазначено: *«...відповідачем було отримано погодження ОСОБА_7 обласної державної адміністрації на отримання спеціального дозволу на користування надрами у відповідності до ст.21 Кодексу України про надра, яка встановлює, що надра у користування для видобування прісних підземних вод і розробки родовищ торфу надаються без надання гірничого відводу на підставі спеціальних дозволів, що видаються після попереднього погодження з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці, та центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення».*
- (75) Листом від 20.12.2016 № 530 (вх. № 8-130/12173 від 21.12.2016) ТОВ «Кларіант Україна» також повідомило про кошти за обов'язкові послуги/платежі, витрачені для отримання спеціального дозволу на користування надрами. Так, оплата за ліцензії на використання води у свердловині, за визначення вартості спецдозволу, за надання дозволу на користування надрами технічних підземних вод Новосиротинського родовища, за державну експертизу та оцінку запасів корисних копалин сумарно становить 376 618, 73 грн.

7. ПОШИРЕНІСТЬ ПРОБЛЕМНОЇ СИТУАЦІЇ ТА ЇЇ ПРИЧИНИ

- (76) Відповідно до наявної в Комітеті інформації, подібна ситуація мала місце і з комунальним спеціалізованим теплозабезпечуючим підприємством «Рубіжнетеплокомуненерго» Рубіжанської міської ради Луганської області (далі – КСТП «Рубіжнетеплокомуненерго»).
- (77) Згідно з інформацією, отриманою від Держгеонадр України та КСТП «Рубіжнетеплокомуненерго», підприємство неодноразово надсило до Держгеонадр заяви на отримання спеціального дозволу на видобування технічних підземних вод (10.07.2015, 09.10.2015, 04.12.2015, 31.03.2016), до яких додавало погодження Луганської обласної державної адміністрації № 44 від 19.02.2015, отримане за зверненням від 28.01.2015.
- (78) У відповідь за результатами розгляду цих заяв Держгеонадра України повідомляла про різні причини відмови у видачі спецдозволів, зокрема і через невідповідність комплектності документів додатку 1 до Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 № 615, а саме у зв'язку з відсутністю погоджень, зокрема, Луганської обласної ради. Іншими причинами відмови були: наявність у пояснювальній записці технічної помилки в географічних координатах свердловини № 2; невідповідність ситуаційному плану географічних координат свердловини № 3.
- (79) При цьому Держгеонадра лише 04.04.2016 листом за № 5392/13/12-16 звернулася до Луганської облдержадміністрації щодо погодження видачі зазначеному підприємству спеціального дозволу на користування надрами, посилаючись на зміни, внесені до

Порядку. У листі, крім іншого, зазначалось: «...відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про військово-цивільні адміністрації» військово-цивільні адміністрації району, області – це тимчасові державні органи, що здійснюють на відповідних території повноваження районних, обласних рад, державних адміністрацій та інші повноваження, визначені Законом (копія листа Міністерства юстиції України щодо надання роз'яснення від 11.03.2016 № 7972/1748-0-26-16/8 додається)».

- (80) Згідно з даними, розміщеними на офіційному веб-сайті Держгеонадр України, спеціальний дозвіл на користування надрами КСТП «Рубіжнетеплокомуненерго» був виданий 31.10.2016 за № 6149, що вказує на таке ж, як і у випадку з ТОВ «Кларіант Україна», затягування Держгеонадрами України процесу видачі спецдозволу.
- (81) Разом з тим, при порівнянні спеціальних дозволів на користування надрами, що були видані Держгеонадрами України ТОВ «Кларіант Україна» та КСТП «Рубіжнетеплокомуненерго» з різницею в один день, встановлено, що під час видачі дозволу на користування надрами ТОВ «Кларіант Україна» Держгеонадрами України не було прийнято погодження Луганської обласної державної адміністрації від 21.10.2014 № 30 С, видане на підставі статті 21 Кодексу, на що вказує запис у колонці спецдозволу на користування надрами «Відомості про погодження надання спеціального дозволу на користування надрами» щодо наявності погодження за принципом «мовчазної згоди».
- (82) Натомість, під час видачі спецдозволу на користування надрами КСТП «Рубіжнетеплокомуненерго», погодження Луганської обласної державної адміністрації від 19.02.2015 № 44, що також було видане на підставі статті 21 Кодексу, Держгеонадрами України було прийнято, на що вказує відповідний запис у спецдозволі.
- (83) Зазначене свідчить про різні підходи Держгеонадр України та відсутність єдиної позиції до застосування положень Кодексу, Закону України «Про військово-цивільні адміністрації».
- (84) Разом з цим Держгеонадра України листом від 04.05.2018 № 7598/03-04-18 надала інформацію стосовно її дій з видачі спецдозволів на користування надрами для суб'єктів господарювання, що знаходяться на території проведення антитерористичної операції. Так, зокрема, для видачі спецдозволів на користування надрами для ТОВ «Кларіант Україна», КСТП «Рубіжнетеплокомуненерго», товариства з обмеженою відповідальністю «Сватівська олія» (далі – ТОВ «Сватівська олія») та товариства з додатковою відповідальністю «Лисичанський желатиновий завод» (далі – ТДВ «Лисичанський желатиновий завод»), які розташовані на території Луганської області, Держгеонадра України зверталася до відповідних органів місцевого самоврядування, а за їх відсутності – до Луганської обласної військово-цивільної адміністрації та за сплином 90 днів, у разі ненадання погодження вважала, що надання дозволу погоджено за принципом «мовчазної згоди», що підтверджується даними зі спецдозволів зазначених підприємств, копії яких розміщені на офіційному сайті Держгеонадр України.
- (85) Тобто, ТОВ «Кларіант Україна», КСТП «Рубіжнетеплокомуненерго», ТОВ «Сватівська олія» та ТДВ «Лисичанський желатиновий завод» під час отримання спецдозволів на користування надрами мали надати погодження Луганської обласної ради та були позбавлені такої можливості через нездійснення з 30.04.2014 своїх повноважень Луганською обласною радою, а Держгеонадра у свою чергу тільки після сплину 90 днів вважала такі погодження наданими.

- (86) Згідно з наявною в Комітеті інформацією строк видачі спеціальних дозволів на користування надрами для вказаних підприємств (від дати реєстрації заяви в Держгеонадрах України та видачі такого спецдозволу) коливався від півроку до півтора року, що суперечить положенням Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності».
- (87) Наведені факти свідчать про непоодинокі випадки наявності проблемної ситуації, що склалася через невжиття Держгеонадрами України заходів (наприклад, розробки відповідних змін), спрямованих на вирішення на нормативному рівні питань щодо отримання погодження відповідного органу влади, передбаченого статтею 21 Кодексу про надра, або прийняття від заявника такого погодження, отримання якого передбачено кодексом.
- (88) За наслідком відсутності погоджень та спеціальних дозволів на користування надрами окремі суб'єкти господарювання, такі, як ТОВ «Кларіант Україна», змушені здійснювати господарську діяльність із порушенням норм законодавства, у тому числі у зв'язку з відсутністю альтернативних джерел постачання води.
- (89) Відповідно до переліку завдань, визначених у Положенні про Державну службу геології та надр України, до компетенції Держгеонадр входить розроблення, внесення пропозицій щодо вдосконалення законодавчих актів з питань одержання спецдозволів на користування надрами.
- (90) Отже, невжиття Держгеонадрами України заходів стосовно реалізації в Порядку положень статті 21 Кодексу про надра щодо отримання погодження обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій при наданні надр у користування для видобування підземних вод (крім мінеральних) і розробки торфу, наслідком чого стало затягування видачі спецдозволів на користування надрами підприємствам, що звертались за спеціальними дозволами на видобування технічних підземних вод, зокрема в Луганській області, та понесення ними фінансових та часових затрат. Суб'єкти господарювання, що знаходяться на території Донецької та Луганської областей (зазначені вище ТОВ «Кларіант Україна», КПС «Рубіжнетеплокомуненерго», ТОВ «Сватівська олія» та ТДВ «Лисичанський желатиновий завод»), обмежені у можливості реалізації своїх прав на отримання спеціальних дозволів на користування надрами загальнодержавного значення, що ставить їх у нерівні несприятливі та дискримінаційні умови діяльності порівняно з іншими суб'єктами господарювання, що знаходяться на іншій території і мають можливість отримати спеціальні дозволи без ускладнень.

8. ЗМІНИ, ЩО ПРОПОНУВАЛИСЬ

- (91) У листі від 19.01.2018 № 1237/03/04-18 Держгеонадра України повідомила Комітет, що підтримує ініціативу внесення змін до чинного законодавства, запропоновану Луганською обласною державною адміністрацією, Луганською обласною військово-цивільною адміністрацією. Проектом Закону «Про внесення змін до Закону України «Про військово-цивільні адміністрації» пропонується доповнити пункт 3 статті 4 підпунктом 18 такого змісту:
- «Районні, обласні військово-цивільні адміністрації поряд із здійсненням повноважень місцевих державних адміністрацій на відповідній території також здійснюють повноваження із: «погодження надання надр з метою геологічного вивчення і розробки родовищ корисних копалин загальнодержавного значення, а також для цілей, не

пов'язаних з видобуванням корисних копалин». Тобто, зазначені зміни до Закону України «Про військово-цивільні адміністрації» уточнюють повноваження військово-цивільних адміністрацій.

- (92) Стосовно таких змін Держгеонадра також повідомила, що *«положення вищезазначеного законопроекту містять норми, які не узгоджуються з Кодексом про надра»*, посилаючись при цьому на пункт 3 статті 9¹ та пункт 1 статті 10 Кодексу про надра, якими встановлено повноваження обласних, Київської та Севастопольської міських рад та сільських, селищних, міських і районних рад.
- (93) Однак зауважимо, що відповідно до абзацу третього статті 1 Закону України «Про військово-цивільні адміністрації» військово-цивільні адміністрації району, області - це тимчасові державні органи, що здійснюють на відповідній території повноваження районних, обласних рад, державних адміністрацій та інші повноваження, визначені цим Законом. Тобто, навіть без уточнень положень зазначеного Закону військово-цивільні адміністрації виконують повноваження відповідних рад, передбачені статтями 9¹ та 10 Кодексу про надра.
- (94) Стосовно невідображення в Порядку механізму реалізації статті 21 Кодексу про надра щодо погодження обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями надання надр у користування для видобування підземних вод (крім мінеральних) і розробки родовищ торфу Держгеонадра України зазначила, що *«зміни до статті 21 Кодексу внесено Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації повноважень органів виконавчої влади у сфері екології та природних ресурсів, у тому числі на місцевому рівні» № 5456-VI від 16.10.2012 ... у зв'язку із необхідністю приведення законодавства у відповідність до конституції України, в частині перерозподілу повноважень між Президентом України та Кабінетом Міністрів України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи, законів України «Про Кабінет Міністрів України», «Про центральні органи виконавчої влади», а також у зв'язку з прийняттям Указу Президента України від 09.12.2010 № 1085 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади».*
- (95) При цьому Держгеонадра України додає, що *«преамбулою Закону України «Про місцеві державні адміністрації» встановлено, що цей Закон визначає організацію, повноваження та порядок діяльності місцевих державних адміністрацій. Зазначеним Законом місцеві державні адміністрації не наділені повноваженнями щодо надання попереднього погодження щодо надання надр у користування для видобування підземних вод (крім мінеральних) і розробки родовищ торфу, що протирічить нормам Кодексу».*
- (96) На зазначене зауважимо, що статтею 13 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» визначено перелік питань, вирішення яких належить до відання місцевих державних адміністрацій, а в частині другій цієї статті зазначено, що місцеві державні адміністрації вирішують й інші питання, віднесені законами до їх повноважень. Саме Кодексом про надра обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації наділені повноваженнями погодження надання надр у користування для видобування підземних вод (крім мінеральних) і розробки родовищ торфу.
- (97) Отже, відсутні перешкоди щодо уточнення Порядку з визначенням у ньому механізму реалізації статті 21 Кодексу про надра.

9. КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ ДЕРЖГЕОНАДРА УКРАЇНИ

- (98) Частиною першою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що антиконкурентними діями органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю є прийняття будь-яких актів (рішень, наказів, розпоряджень, постанов тощо), надання письмових чи усних вказівок, укладення угод або будь-які інші дії чи бездіяльність органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (колегіального органу чи посадової особи), які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.
- (99) Згідно з пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» антиконкурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (100) Отже, невжиття Держгеонадрами України заходів стосовно відображення в Порядку положень статті 21 Кодексу про надра щодо погодження обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями надання надр у користування для видобування підземних вод (крім мінеральних) і розробки торфу, наслідком чого стало затягування термінів видачі спецдозволів на користування надрами підприємствам, що здійснюють діяльність на території Донецької та Луганської областей, є порушенням, передбаченим частиною першою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», що може призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.

10. СПРОСТУВАННЯ ЗАУВАЖЕНЬ ВІДПОВІДАЧА НА ПОДАННЯ З ПОПЕРЕДНІМИ ВИСНОВКАМИ У СПРАВІ

- (101) Листом Комітету від 18.09.2018 № 130-29/08-12209 Держгеонадрам України було надіслано копію подання від 17.09.2018 № 130-26.13/113-17/324-спр про попередні висновки у справі № 130-26.13/113-17. Листом від 08.10.2018 № 130-29/08-13296 за клопотанням Держгеонадр України останньому було продовжено термін надання міркувань, пропозицій або заперечень до висновків та пропозицій, викладених у поданні Комітету, до 10.10.2018.
- (102) Розглянувши подання з попередніми висновками, листом від 10.10.2018 № 20413/03/04-18 (вх. № 7-08/12334 від 12.10.2018) Держгеонадра України зазначила про незгоду з висновками Комітету щодо порушення Держгеонадрами України законодавства про захист економічної конкуренції.
- (103) Також у листі Держгеонадра України зазначила, що *«пунктом 2 Порядку № 615 встановлено, що дозволи надаються Держгеонадрами переможцям аукціонів з їх продажу та без проведення аукціонів у випадках, передбачених пунктом 8 цього Порядку...Комітетом взагалі не взято до уваги, що Товариство з обмеженою відповідальністю «Кларіант України» зверталось до Державної служби геології та надр України та отримало спеціальний дозвіл на користування надрами від 01.11.2016 № 6150 відповідно до п. 8 Порядку № 615».*
- (104) *«Існування конкурентної економічної боротьби при наданні спеціального дозволу на користування надрами законодавцем передбачено лише шляхом продажу останнього*

на аукціоні. Таким чином, можна дійти логічного висновку, що при розгляді документів одного заявника при наданні дозволу на користування надрами без проведення аукціону відповідно до пункту 8 Порядку № 615 – економічна конкуренція (конкуренція) апіорі відсутня, оскільки відсутнє змагання між суб'єктами господарювання».

(105)Зазначені вище заперечення не можуть бути взяті Комітетом до уваги з огляду на наступне. Статтею 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» встановлено, що органи влади зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати вплив на конкуренцію. Державний контроль за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції, захист інтересів суб'єктів господарювання та споживачів від його порушень здійснюється органами Комітету.

(106)Отже, зазначеними нормами чітко визначені межі повноважень органів влади у сфері захисту та розвитку конкуренції.

(107)Разом з тим, як встановлено матеріалами справи та викладено в рішенні, бездіяльність Держгеонадр України у вигляді невжиття заходів стосовно унормування в Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами шляхів реалізації статті 21 Кодексу України про надра призводить до затягування термінів видачі спеціальних дозволів на користування надрами та відповідно до порушення прав та інтересів суб'єктів господарювання.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 і 16 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

1. Визнати, що невжиття Державною службою геології та надр України заходів стосовно відображення в Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами шляхів реалізації статті 21 Кодексу України про надра, наслідком чого є затягування термінів видачі спеціальних дозволів на користування надрами, є порушенням, передбаченим частиною першою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу влади, що може призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.

2. Зобов'язати Державну службу геології та надр України припинити порушення, зазначене в пункті 1 резолютивної частини цього рішення.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду міста Києва у двомісячний строк з дня його одержання.

Повідомити Антимонопольний комітет України про виконання рішення у тримісячний строк з дня його одержання.